

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE
StV@eduskunta.fi

ASIA

HE 159/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi sekä laeiksi sosiaalihuoltolain ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 13 §:n muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_159+2018.pdf

Taustaa

FDUV on valtakunnallinen etujärjestö, joka työskentelee ruotsinkielisten älyllisesti tai muulla tavoin kehitysvammaisten henkilöiden ja heidän läheistensä puolesta. Liitolla on 11 paikallisyhdistystä ja valtakunnallinen älyllisesti kehitysvammaisten henkilöiden yhdistys nimeltä Steg för Steg (nimi tarkoittaa suomeksi askel askeleelta). FDUV:lla on 2 850 jäsentä, mutta se palvelee lähes 5 000 henkilöä eri puolilla Suomen ruotsinkielistä aluetta.

Nykyaikainen ja hyvä kokonaisuus

Hallituksen esitys eduskunnalle vammaispalvelulaiksi on nykyaikainen ja noudattaa YK:n vammaisyleissopimuksen henkeä. FDUV kannattaa lakiehdotusta.

FDUV:n mielestä on tärkeää, että eduskunta hyväksyisi vammaispalvelulain tämän hallituskauden aikana. On korkea aika uudistaa lainsäädäntöä vastaamaan nykyajan tarpeita, nykyaikaista ihmiskäsitystä ja YK:n vammaisyleissopimusta. Vammaisjärjestöt ovat jo pitkään tehneet töitä tämän eteen. FDUV:lle on tärkeää, että sama laki koskee kaikkia vammaisryhmiä. Se edistää yhdenvertaisuutta.

Uusi laki korostaa vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta. Lain tavoitteena on myös nykyisten oikeuksien säilyttäminen. Näitä ovat esimerkiksi oikeus asumisen tukeen, henkilökohtaiseen apuun ja liikkumisen tukeen. Toinen tavoite on henkilökohtaisen avun ja lyhytaikaisen huolenpidon kehittäminen. Lakiehdotus sisältää myös säännökset valmennuksesta ja tuesta, mikä tarkoittaa joustavaa tukea, josta voi saada apua sosiaalisten taitojen ja viestinnän harjoitteluun tai esimerkiksi muuttoon valmistautumiseen.

FDUV
Nordenskiöldinkatu 18 A
FI-00250 Helsinki
+358 (0)9 434 23 60
fduv@fduv.fi

Pitkäkatu 60
FI-65100 Vaasa
+358 (0)6 319 56 52
fduv.vasa@fduv.fi

fduv.fi
facebook.com/fduv.fi
twitter.com/FDUVFinland

FDUV:n mielestä vammaispalvelulakiehdotus on hyvä kokonaisuus. Mielestämme siihen kuitenkin edelleen olisi tarpeen tehdä eräitä korjauksia.

Henkilökohtaisen avun voimavaraedellytyksestä tulee luopua

Henkilökohtainen apu on vammaisille henkilöille erittäin tärkeä palvelu. Se on parantanut monien mahdollisuuksia itsenäiseen elämään.

Lakiehdotuksen mukaan henkilökohtaisen avun edellytyksenä on, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä henkilökohtaisen avun sisältö. Tästä voimavaraedellytyksestä tulisi luopua, koska se rajaa monia älyllisesti kehitysvammaisia henkilöitä avun ulkopuolelle.

Nykyinen oikeuskäytäntö on osoittanut, että älyllisesti kehitysvammaisille henkilöille myönnetään harvoin henkilökohtaista apua juuri tämän voimavaraedellytyksen takia, ja niissä tapauksissa, joissa apua myönnetään, se on tarkoitettu juuri vapaa-ajan toimintoihin, mutta ei kotona annettavaan apuun. Vammaiset henkilöt, joiden toimintarajoitteet koskevat viestintä- tai päätöksentekokykyä, jäävät palvelun ulkopuolelle.

Lakiehdotuksessa esitetyn kaltainen henkilökohtainen apu tarkoittaa lisärajoitusta nykyisen vammaispalvelulain muotoiluun verrattuna. Se voi johtaa siihen, että henkilöt, joille on myönnetty apua eivät saa sitä tulevaisuudessa. Vaarana on, että henkilökohtaisen avun saatavuus myös jatkossa riippuu paljolti ihmisen diagnoosista, ei tarpeesta. Tämä on YK:n vammaisyleissopimuksen hengen ja tarkoituksen vastaista.

Vammaisten henkilöiden oikeusturva on turvattava

Lakiehdotuksessa ehdotetaan, että subjektiivisia oikeuksia koskevissa asioissa hallinto-oikeuden päätöksistä saisi valittaa ainoastaan, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Tämä vaatimus ei sisältynyt alkuperäiseen lakiluonnokseen.

Vammaisjärjestöjen käsityksen mukaan oikaisuvaatimusmenettely ei toimi riittävän hyvin. Järjestöjen neuvonnassa on tullut esiin tapauksia, joissa sosiaalilautakunnan esittelijä usein on vaikuttanut asian aiempaan käsittelyyn. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että hallinto-oikeus usein on ensimmäinen taho, jossa asia tosiasiaa punnitaan.

FDUV
Nordenskiöldinkatu 18 A
FI-00250 Helsinki
+358 (0)9 434 23 60
fduv@fduv.fi

Pitkäkatu 60
FI-65100 Vaasa
+358 (0)6 319 56 52
fduv.vasa@fduv.fi

fduv.fi
facebook.com/fduv.fi
twitter.com/FDUFFinland

Valitusluvan käyttöönottoa ei voi perustella valituslupasääntelyn yhtenäistämällä tai pyrkimyksellä vähentää korkeimman hallinto-oikeuden työtaakkaa. Ehdotamme, että lakiehdotusta muutetaan siten, että valituslupaa ei vaadittaisi hallinto-oikeuden ratkaisun saattamiseksi korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Vammaispalvelulaki tulee hyväksyä

Vammaispalvelulaki liittyy sote- ja maakuntauudistukseen ja itsemääräämistä koskevan lainsäädännön uudistamiseen. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2021 yhtä aikaa sote- ja maakuntauudistuksen kanssa. Vammaispalvelulain hyväksyminen tällä hallituskaudella on tärkeää sote- ja maakuntauudistuksen kohtalosta riippumatta.

Helsingissä 16. tammikuuta 2019

Lisbeth Hemgård

Toiminnanjohtaja / FDUV

040 526 43 69

FDUV
Nordenskiöldinkatu 18 A
FI-00250 Helsinki
+358 (0)9 434 23 60
fduv@fduv.fi

Pitäkatu 60
FI-65100 Vaasa
+358 (0)6 319 56 52
fduv.vasa@fduv.fi

fduv.fi
facebook.com/fduv.fi
twitter.com/FDUVFinland